

Ο ΠΙΕΡΟΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΕΡΑΙΝΩΝ ΤΗΣ ΚΥΘΡΕΑΣ

υπό ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΠΕΤΣΑ

Μια ξεχωριστή πατριαρχική οικογένεια της Κυθρέας, που αριθμεί σήμερα ένα σημαντικό αριθμό απογόνων, είναι των Πιέραιων, από τον πρώτο τους γενάρχη, τον αείμνηστο Πιέρο, που ήταν γέννημα και θρέμμα της Κυθρέας.

Αφορμή που μου 'δωσε ν' ασχοληθώ στο παρόν τεύχος του περιοδικού μας με την οικογένεια αυτή της Κυθρέας είναι ο θάνατος της Μαρίτσας Μιχάλη Ελευθερίου, γόνος της εκλεκτής οικογένειας των Πιέραιων, προικισμένη με σωματικά και ψυχικά χαρίσματα που απέδειξαν σ' όλο το μακρύ επίγειο της βίο τη σεμνότητα και την αρετή που χαρακτηρίζουν την οικογενειακή τους παράδοση.

Ο Πιέρος, ο πρόπαπος των σημερινών Πιέραιων, γεννήθηκε στο έτος 1818 και ήταν γιος του Μάρκου. Αδέλφια του Πιέρου ήταν ο Κονόμος (Οικονόμος) και η Δέσποινα.

Παιδιά του Κονόμου ήταν η Χρυσταλλού, που παντρεύτηκε το Μιχαηλιά Χ' Αθανάση και έκαναν την Ελεγκού, τη Μυριάνθη και το Στυλιανό Αθανασιάδη. Η Θεκλού, που παντρεύτηκε το Γιάννη Παπαϊωάννου και παιδιά τους ήταν ο Χαρίλαος, Αθανάσης, Χρίστος, Μαρίτσα (Χαμπίνα) και Αγάθη (Διακόνισσα). Ο Τοουλής νυμφεύθηκε την Ειρήνη από την Άσσια και παιδιά τους ήταν η Μαρίτσα (που παντρεύτηκε στο Τσέρι), η Ιουλία και ο Γιάγκος. Ο Χ' Μιχαήλης νυμφεύθηκε τη Θεορού από το Παλαίκυθρο και παιδιά τους ήταν η Ελένη Παπαναστασίου, ο Γιάγκος και ο Χριστάκης.

Η αδελφή του Πιέρου Δέσποινα παντρεύτηκε το Χ' Σάββα Ζαμπάκκου και παιδιά τους ήταν, η Παρασκευού, ο Μαρκαντώνης, ο Παπακιανός, η Χρυσταλλού και η Θέκλα. Ένα από τα εγγόνια της Δέσποινας ήταν η Δέσποινα, που παντρεύτηκε τον Κυριάκο Λεμονοφίδη.

Ο πατέρας του Πιέρου, ο Μάρκος είχε συγγενείς στην Κωνσταντινούπολη κι ένα αδελφό που λεγόταν Τζιοβάνης, που ήταν εφοπλιστής και κατά συνέπεια αρκετά πλούσιος. Όταν ο Πιέρος τέλειωσε το σχολείο σκέφτηκε να το στείλει κοντά του για να μπορέσει να το σπουδάσει στην περίφημη Σχολή Φαναρίου, η οποία

είχε δώσει εξαιρετικούς επιστήμονες, που διέπρεψαν στα γράμματα και τις υψηλές θέσεις που καταλάμβαναν ως ηγεμόνες, δραγομάνοι, ανώτεροι υπάλληλοι στη Τούρκικη Διοίκηση εξαιτίας της άρτιας μόρφωσής τους.

Έγραψε λοιπόν στο Τζιοβάνη και αυτός δέκτηκε πρόθυμα το μικρό Πιέρο και του έκανε εγγραφή στη Σχολή Φαναρίου όπως ήταν η σφοδρή επιθυμία του αδελφού του Μάρκου. Ο Πιέρος υψηλής νοημοσύνης φοιτητής που ήταν μπόρεσε στο κανονικό χρονικό διάστημα να συμπληρώσει τις σπουδές του στο Φανάρι και να επιστρέψει αμέσως στην Κύπρο όπως ήταν ο σκοπός του ίδιου και των γονέων του.

Με την μόνιμη εγκατάσταση του στην Κυθρέα ο Πιέρος επαγγέλετο το δάσκαλο και μάλιστα το πρώτο σχολείο που διορίστηκε ήταν το Δημοτικό Σχολείο Χρυσίδας, που λειτουργούσε τότε σαν περιφερειακό και φοιτούσαν σ' αυτό αγόρια και κορίτσια απ' όλα τα γειτονικά χωριά Έξω Μετόχι, Παλαίκυθρο, Βώνη, Τραχώνι, Νέο Χωριό. Ήταν το παλιό σχολικό κτίριο με τη μεγάλη του καμάρα στη μεγάλη πλατεία της Χρυσίδας αντίκρου της εκκλησίας του Τιμίου Σταυρού. Το τέμενος τούτο των Μουσών της Χρυσίδας έθρεψε και μόρφωσε άξιους δασκάλους (Ελένη Χρίστου, Γεώργιος Χρίστου, Παναγιώτα Γεωργίου, Χρίστος Θεοχάρους, Στυλιανός Αθανασιάδης, Χρυσταλλένη Γεωργιάδου, Μιχαήλ Ανδρόνικος, Ευγένιος Ανδρόνικος, Χρίστος Τσιγώνης, Αθανάσης Πέτσας, Χριστόδουλος Πέτσας, κ.α. όλοι από τη Χρυσίδα) που σκόρπισαν στα πέρατα της Κύπρου τα ελληνικά γράμματα.

Ο Πιέρος εξαιτίας της άρτιας μόρφωσής του πήρε στο Φανάρι ήταν διακεκριμένος δάσκαλος στην εποχή του. Εισήγαγε νέες διδακτικές μεθόδους και ανέδειξε μαθητές που αργότερα διέπρεψαν στην κοινωνία, όχι μονάχα για την ευρύτητα των γνώσεων τους, αλλά και για τη θρησκευτική και εθνική τους δράση, αγωγή που συνήθιζαν οι Φαναριώτες να μεταγγίζουν στις καρδιές των τροφίμων τους.

Ο Πιέρος νυμφεύθηκε την Ελένη, που καταγόταν από τη Βώνη και είχε διατελέσει προηγουμένως μαθήτριά του. Ήταν εξαιρετικά όμορφη η Ελένη και ο Πιέρος την υπεραγα-

πούσε και ένιωθε απόλυτη ευτυχία με το γάμο του και γενικά με το οικογενειακό του περιβάλλον.

Ο Πιέρρος είχε το αρχοντικό του στην Κυθρέα στην ενορία Αγίου Ανδρονίκου και συγκεκριμένα αυτό το ίδιο σπίτι που κατοικούσε ο Παναγιώτης Κανικλίδης και με το διπλανό που είχε το εμπορικό του κατάστημα. Ήταν αρκετά ευρύχωρο ανώγειο και κατώγειο με πολλά κύρια δωμάτια και βοηθητικά, το εμβαδόν των οποίων ξεπερνούσε τα 400 τετραγωνικά μέτρα.

Γύρω από το σπίτι του ήταν και τα άλλα σπίτια των αδελφιών του γι' αυτό η συνοικία λεγόταν γειτονιά των Μάρκηδων. Τους Μάρκηδες ακόμη τους αποκαλούσαν και Ιταλούς. Ίσως εξαιτίας των πολλών σωματικών και ψυχικών χαρισμάτων τους και του εξαιρετικού άσπρου χρώματος του προσώπου τους τους παρομοίαζαν με τους Ενετούς (Ιταλούς) που είχαν στην εξουσία τους την Κύπρο παραπάνω από 80 χρόνια. Από τους Ενετούς πήραν την Κύπρο οι Τούρκοι που την κράτησαν παραπάνω από 300 χρόνια.

Οι οικογένειες των Πιέρραιων διακρίνονταν ανάμεσα στις άλλες για την ευγένεια στους τρόπους και τα φερσίματα τους, την πραότητα και το μελίχιο του χαρακτήρα τους, την υψηλή τους νοημοσύνη, την επιδεξιότητα του χεριού στα διάφορα έργα και κομψοτεχνήματα, το αρχοντικό τους παρουσιαστικό, την εξαιρετική τους ευφράδεια και τη σωματική τους καλλονή και ωραιότητα. Είχαν βαθειά προσήλωση στα χριστιανικά και εθνικά ιδεώδη με εξαιρετική αγάπη στα θεία. Αυτά τα χαρίσματα διαιωνίσθηκαν και στους σημερινούς απογόνους, που φέρουν την τιμημένη ονομασία Πιέρραινες.

Ο Πιέρρος παρ' όλο που ήταν εξαιρετικός δάσκαλος με γόνιμη και πλούσια εκπαιδευτική δράση στην Κυθρέα και τα γειτονικά της χωριά δεν παρέμεινε στο επάγγελμα του σ' όλη τη μακρά του σταδιοδρομία. Γρήγορα του εγκατέλειψε και τράπηκε στο εμπόριο. Έκαμνε εμπορικά ταξίδια στις γειτονικές μας χώρες, ιδίως στη Μικρασία κι έπαιρνε κι έφερνε εμπορεύματα πλατειάς κατανάλωσης, που άνετα κέρδιζε αρκετά.

Τα κέρδη όμως αυτά που πραγματοποιούσε δεν διέθετε μόνο για τη δική του οικογένεια ή για συσσώρευση πλούτου όπως συνήθιζεται σήμερα, αλλά διέθετε αφειδώλευτα και για φιλανθρωπία. Ήταν ψυχρή χριστιανική και πάντα είχε σαν μέλημα την ανακούφιση του πόνου των σινανθρώπων του. Αναφέρεται πως πολλές κοπέλλες προίκισε με την ευκαιρία των γάμων τους, χωρίς να 'χει απαίτηση να του

επιστρέψουν όσα ξόδευσε.

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που διέκρινε τον αείμνηστο Πιέρρο ήταν η αγάπη και προσήλωση του στα θεία. Είχε πολλά εκκλησιαστικά βιβλία που μελετούσε και σπούδαζε διαρκώς προσπαθώντας να εναρμονίσει την επίγεια ζωή του σύμφωνα με τη διδασκαλία του Θεανθρώπου. Ανάμεσα σ' αυτά ήταν και η Χρυσόδετη Αποκάλυψη του Ιωάννη, την οποία ερμήνευε συχνά και όλες οι εξηγήσεις που απέδιδε βγαίνανε στα 'λήθεια, λες κι είχε προφητικό χάρισμα.

Το βιβλίο τούτο της Αποκάλυψης, που έφερε την ιδιόχειρη υπογραφή του, έτυχε να περιέλθει στην κατοχή της διαεγγονής του κ. Κωνστάντας Χρ. Στυλιανόπουλου και το διατηρούσε σαν θείο και οικογενειακό κειμήλιο. Δυστυχώς με την εισβολή των Τούρκων παρέμεινε στα κατεχόμενα και χάθηκε όπως και τόσα άλλα κειμήλια που διατηρούσαμε.

Στην εποχή του ο Πιέρρος προφήτησε πως το έτος 1940 θα πετούσαν στον αέρα πολλά σιδερένια πουλιά και θα σκορπούσαν φωτιά και σίδερο για να καταστρέψουν την ανθρωπότητα. Και πραγματικά παρ' όλο που τα αεροπλάνα επινοήθηκαν και κατασκευάστηκαν πολλά χρόνια πριν από το 1940, εντούτοις ήλθαν το έτος τούτο του Β' Παγκόσμιου Πολέμου να χρησιμοποιηθούν σαν βομβαρδιστικά και να σκορπίσουν την καταστροφή και τον όλεθρο στα πέρατα του κόσμου.

Συχνά στις κουβέντες του απάνω μιλούσε για την Επτάλοφη και εξήρε τις φυσικές της ομορφιές, τον αρχαιολογικό της πλούτο, το ένδοξο της παρελθό. Την είχε αγαπήσει μ' όλη τη δύναμη της καρδιάς του, γιατί την έζησε στα χρόνια των σπουδών του, σ' αυτή χρωστούσε την άρτια μόρφωση του και την πνευματική του καλλιέργεια.

Ήταν λάτρης και θιασώτης του Ομήρου τον οποίο διάβαζε κατ' επανάληψη και ήξευρε από μνήμης ολόκληρες περικοπές. Συχνά δε απάγγελλε στίχους από την Ιλιάδα και την Οδύσσεια στο ομηρικό μέτρο. Ο τόνος και ο χρωματισμός και το ύφος που χρησιμοποιούσε στην απαγγελία έδειχναν πόσο εισέδυε και κατανοούσε τα βαθειά εκείνα νοήματα των άφθαστων κλασικών ποιημάτων.

Ο ίδιος στιχουργούσε και ένα δίστιχο του αφιερωμένο στην προσφιλή του Κυθρέα απάγγελλε συχνά:

-Κυθρέα, Χύτροι παλαιά και πόλις φημισμένη
απ' τα πολλά σου ύδατα είσαι εξακαμαμένη

Πέθανε το 1908 στην ηλικία των 90 χρόνων για ν' αφήσει πίσω του αντάξιους απογόνους, που συνέχιζαν την ένδοξη πορεία του γενάρχη τους Πιέρρου, τη τιμημένη ζωή των Πιέρ-

ραινων.

Απόγονοι του Πιέρου. Ο Πιέρος νυμφεύθηκε την Ελένη και παιδιά τους ήταν δυο γιούδες και 4 κόρες:

1. Παπαστεφανής παντρεύτηκε την Αθηνά και παιδιά τους ήταν: Νικολάτζης, Γιώρκος, Μαρίτσα, Καλλισθένη και Ελεγκού.

Ο Νικολάτζης νυμφεύθηκε την Ελένη Δεσπότη και παιδιά τους ήταν η Ανθούλα και η Ξένια.

Ο Γιώρκος δεν νυμφεύθηκε.

Η Μαρίτσα παντρεύτηκε το Σοφόκλη της Πίννας και παιδιά τους ήταν η Δέσποινα, ο Χριστάκης, η Αθηνά, η Ερασμία, η Λουκία, ο Κώστας, ο Παντελής και η Ευαγγελία.

Η Καλλισθένη παντρεύτηκε το Τσιάκκα και κόρη τους ήταν η Αθηνούλλα.

Η Ελεγκού δεν παντρεύτηκε.

2. Ο Θεμιστοκλής νυμφεύθηκε τη Μαρίτσα του Θεμιστοκλή, αλλά δεν έκαναν παιδιά και υιοθέτησαν την Ελένη (Κανικλιδού) που παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Κανικλίδη.

3. Χρυσταλλού που παντρεύτηκε το Χ'΄ Πέτρο Παπακωνσταντίνου. Έκαναν την Ελενίτσα που παντρεύτηκε το Χριστοφάκη Κολιό. Την Χαριτίνη που παντρεύτηκε το Γιώργη του Χ'΄ Κωνσταντή. Δεν έκαναν παιδιά και υιοθέτησαν την Χρυσταλλένη Κολιού που παντρεύτηκε το Γιάγκο Καττάμη και τον Κωνσταντίνο που πέθανε νέος και άγαμος στο εξωτερικό.

Η Ελενίτσα με το Χριστοφάκη Κολιό έκαναν τα πιο κάτω παιδιά: Το Χ'΄ Κώστα που νυμφεύθηκε τη Βασιλική Παπαμιλιτιάδη, την Ελπινίκη που παντρεύτηκε τον Αντώνη Βαφειάδη, τη Μυροφόρα που παντρεύτηκε τον Παύλο Ζαχαριάδη, το Γιάγκο που νυμφεύθηκε την Ειρηνιά του Στυλή του Κελαντωνή, τον Κλεάνθη (Κλινή) που νυμφεύθηκε τη Μαρίτσα Κυριάκου Καλογήρου, το Βενιζέλο που νυμφεύθηκε τη Γαλάτεια από τη Σπάρτη (εγκατεστημένοι από χρόνια στη Νέα Υόρκη), τη Χρυσταλλού που παντρεύτηκε το Γιάγκο Καττάμη, τον Πέτρο, που νυμφεύθηκε τη Χρυσταλλένη Μιχάλη Ταλιαδώρου, το Γιώργο που νυμφεύθηκε τη Στέλλα Αντώνη Κολλίτση και τη Φοίβη που παντρεύτηκε το Βάσο Νικολαΐδη.

4. Χ'΄ Μαρίτσα παντρεύτηκε το Χριστόδουλο Διάκου και έκαναν τρεις κόρες την Ελεγκού, τη Στυλιανή και την Αθηνά.

Η Ελεγκού παντρεύτηκε τον Κωνσταντίνο του χ'΄ Νικολή και έκαναν τα πιο κάτω παιδιά: Το Χρίστο που πέθανε άγαμος, το Νικολή που νυμφεύθηκε την Αντιγόνη Σταυρή Πετρίδη, την Πολυξένη που παντρεύτηκε το Γιώργο Μανιζατέ από το Βαρώσι όπου εγκαταστάθηκαν, τη Μαρίτσα που παντρεύτηκε το Μιχάλη Ελευθερίου, το Δήμο που παντρεύτηκε την

Άννα Στυλή Κανικλίδη, τον Ανδρέα που νυμφεύθηκε την Ευανθία Στυλή Γεωργιάδη, το Γεώργιο που νυμφεύθηκε την Αναστασία Μιχάλη από το Βαρώσι, όπου εγκαταστάθηκαν, τη Θεανώ που παντρεύτηκε το Γιάγκο Φραγκούδη και τη Ναυσικά που παντρεύτηκε τον Αντώνη Σπύρου από τη Βιτοάδα και εγκαταστάθηκαν στην Κυθρέα.

Η Στυλιανή παντρεύτηκε το Θεόδουλο Ζαχαριάδη και έκαναν: Τη Θεοπίστη που παντρεύτηκε το Νικόλα Ακαθιώτη, το Ζαχαρία που νυμφεύθηκε την Ιωάννα Νικολάτζη Χατζησωκράτη από τη Λευκωσία, τη Μαρίτσα που παντρεύτηκε το Ζήνωνα Καττάμη, το Χριστάκη που νυμφεύθηκε τη Φαίδρα Κ. Λεμονοφίδη κι εγκαταστάθηκαν στη Λευκωσία, την Ολβία που παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Παπαγεώργη και την Κωνσταντά που παντρεύτηκε το Χριστάκη Στυλιανόπουλο.

Η Αθηνά παντρεύτηκε τον Κυριάκο Χ'΄ Κωνσταντή (Τζυρκαλή) και έκαναν τα πιο κάτω παιδιά: Τη Μαρίτσα που νυμφεύθηκε τον Κωστή Κλόκκαρη, την Καλλιόπη που νυμφεύθηκε το Γιάννη Ηλιάδη από το Τραχώνι, όπου εγκαταστάθηκαν, τη Χρυσταλλού που νυμφεύθηκε το Τάκη Κανικλίδη, την Κατίνα, που νυμφεύθηκε τον Ευγένιο Χ'΄ Δημητρίου και εγκαταστάθηκαν στη Λάρνακα και τον Κώστα που ξενιτεύθηκε από μικρός στη Νότιο Αφρική, όπου νυμφεύθηκε την Αύρα από τη Μυτιλήνη και εγκαταστάθηκαν στη Νότιο Αφρική.

5. Ευανθία παντρεύτηκε τον Παπαμυρμήγκη. Παιδιά τους ο Σάββας (καντηλιανάφτης στον Άγιο Ανδρόνικο και Αγία Μαρίνα για πολλά χρόνια) παντρεύτηκε την Εύα του Μιχάλη (το γένος Φιλιππή), το Δημόσοβενη, (υπάλληλο Δημαρχείου Κυθρέας επι σειράν ετών) που νυμφεύθηκε την Αθηνά Γιακουμή του Τίτσιρου. Παιδιά τους ο Κωστάκης, η Βαθούλα και ο Ιάκωβος. Η Ειρήνη που παντρεύτηκε τον Κλεάνθη Κολιό. Γιός της Ειρήνης ήταν ο Κλεάνθης Ιωαννίδης, εφοπλιστής, που παντρεύτηκε την Αναστασία Γαλανού. Παιδιά τους ήταν η Ειρένα Ιωαννίδου-Αδαμίδου, λογοτέχνης και ο Πάνος Ιωαννίδης.

6. Καλλιόπη, η πιο μικρή κόρη του Πιέρου. Παντρεύτηκε το Νικολάκη Κόνωνα από τη Λευκωσία. Παιδιά τους ο Αντώνης Αντωνιάδης που σπούδασε μηχανικός στη Γαλλία και νυμφεύθηκε τη Μαρία από τη Λεμεσό. Παιδιά τους ο Νίκος, Λούης και Νίτσα που παντρεύτηκε το Λάμπρο Φαρμακοποιό.

Ο Κώστας που νυμφεύθηκε τη Χαριτίνη από τη Λάρνακα, το γένος Καλλίδη.

Ο Γιώργος νυμφεύθηκε την Περσεφώνη, το γένος Λοιζίδου από τη Λευκωσία. Μετά το γάμο τους μετανάστευσαν στην Παλαιστίνη. ▶